

li.remissvar@regeringskansliet.se

kopia: li.smf@regeringskansliet.se

Livsmedelsverkets yttrande över remiss från Landsbygds- och infrastrukturdepartementet angående betänkandet SOU 2023:84 En hållbar bioekonomistrategi - för ett välmående fossilfritt samhälle samt delbetänkandet SOU 2023:15 Förnybart i tanken, Ett styrmedelsförslag för en stärkt bioekonomi

Landsbygds- och infrastrukturdepartementets diarienummer LI2024/01199 och LI2023/03211.

Sammanfattning

Livsmedelsverket har fått möjlighet att lämna synpunkter på betänkandet om En hållbar bioekonomistrategi - för ett välmående fossilfritt samhälle, SOU 2023:84, samt delbetänkandet Förnybart i tanken, SOU 2023:15.

Livsmedelsverket ställer sig, utifrån myndighetens uppdrag och kompetensområde, positiva till utredningarnas förslag och vi ser positivt på förslaget om en nationell strategi för en hållbar, konkurrenskraftig och växande bioekonomi och syftet med densamma.

En viktig brist i båda utredningarna är att livsmedelsperspektivet är otillräckligt utrett. Det finns många, både stora och små, livsmedelsföretag, foderföretag och utvecklingsföretag, högskolor, universitet och forskningsinstitut som arbetar med utveckling av cirkulära flöden inom livsmedelskedjan. Det är därför viktigt att myndigheterna har både resurser och kompetens att stötta detta. Tyvärr saknas fördjupning och förslag och om hur detta ska gå till i utredningarna.

Generella synpunkter

Livsmedelsverket vill lyfta följande aspekter som myndigheten anser saknas i utredningen.

Livsmedelsperspektivet är otillräckligt utrett.

Utredningen har gjort en tydlig avgränsning (avsnitt 8.4 om bioekonomistrategins systemgränser) mot restströmmar som går till livsmedel- eller foderändamål, det vill säga livsmedelskedjan, eller förpackningsmaterial avsedda att användas i kontakt med livsmedel. Det innebär att det saknas förslag om hur restströmmar från livsmedelskedjan skulle kunna omfattas bioekonomistrategin. Livsmedelsstrategin omhändertar inte frågor om restströmmar från vattenbruket, jordbruket, foder eller livsmedel i syfte att återföra produkterna i livsmedelskedjan och tyvärr saknas i utredningen förslag om hur samverkan mellan strategierna för livsmedel respektive bioekonomi skulle kunna utformas.

Det finns många, både stora och små, livsmedelsföretag, foderföretag och utvecklingsföretag, högskolor, universitet och forskningsinstitut som arbetar med utveckling av cirkulära flöden och användning av biprodukter och restströmmar inom livsmedelskedjan. Det är därför viktigt att myndigheterna har både resurser och kompetens att stötta detta. Som utredningen påpekar att det behöver säkerställas att tillräcklig kunskap och kapacitet finns på statliga myndigheter, så att näringslivet får stöd i sin omställning. (s 73). Livsmedelsverket och andra berörda myndigheter inom livsmedelskedjan inte nämns dock inte i utredningen.

I avsnitt 7.2 "Ökat regionalt, nationellt och internationellt samarbete" nämns att behovet av att skapa förbättrade förutsättningar för ett ökat samarbete mellan myndigheter, regioner, kommuner, näringsliv, och akademi och är centralt för att främja en stärkt bioekonomi. (s 94). Ett sådant samarbete bör inkludera Livsmedelsverket, länsstyrelserna och kommunerna. Ett annat exempel är förslaget till forskarskola där vi ser Livsmedelsverket och andra myndigheter inom livsmedelsområdet som viktiga aktörer.

Det kan finnas juridiska hinder eller utmaningar som kopplade till livsmedels- eller foderlagstiftningen som hindrar eller försvårar användningen av restströmmar från och till livsmedelskedjan. Exempelvis när råvaror från restströmmar omarbetas till livsmedel som klassas som nya livsmedel (novel foods) enligt livsmedelslagstiftningen eller nya slags foder till livsmedelsproducerande djur. Juridiska hinder eller utmaningar kopplade till livsmedels- eller foderlagstiftningen belyses dock inte i utredningen. Inte heller hur befintlig kontroll av livsmedel påverkar flödet av restströmmar. En närmare utredning av dessa vore önskvärt. Innovationer och förslag på nya produkter och förpackningsmaterial går dock inte att förutse och en vidareutveckling och införande av konceptet One Stop Myndighetsshop eller En väg in för företagen skulle därför kunna vara till stor nytta för företagen, underlätta samarbete och samverkan mellan berörda myndigheter och fånga upp behov av översyn av tillämpningen av befintlig lagstiftning, luckor i lagstiftningen och behov av utveckling eller förändring av lagstiftningen. Det gäller så väl nationell lagstiftning som EU-lagstiftning. Det är viktigt att myndigheterna kommer in i ett tidigt

skede i en process- eller produktutveckling för att undvika att företagen stöter på hinder när utvecklingsarbete och investeringar redan pågått under en lägre tid.

Bristande resonemang om resurseffektivitet

I utredningen nämns inte avfallshierarkin och heller inte viktiga insatser som förebyggande arbete och livsmedelsdonationer. Inte heller finns den nationella strategin för minskat matsvinn beaktad i utredningen.

Enligt avfallshierarkin är redistribution av livsmedel (livsmedelsdonationer) det näst bästa sättet att minska resursanvändningen (efter förebygga), därefter följt av foder. Enligt detta resonemang borde restflöden/strömmar primärt bli en annan livsmedelsprodukt, följt av doneras (om möjligt) och sedan bli foder. Att matavfall blir biogas ett ännu ett steg längre ner i hierarkin efter foder. Läs mer här:

- [Avfallshierarkin visar stegen vi behöver ta \(naturvardsverket.se\)](https://naturvardsverket.se)
- Och vidare den svenska resurshierarkin för livsmedel https://www.livsmedelsverket.se/globalassets/matvanor-halsa-miljo/matsvinn/resurshierarki-livsmedel_jan-2020_slutversion.pdf inspirerad av EUs version: https://food.ec.europa.eu/safety/food-waste/eu-actions-against-food-waste/food-waste-measurement_en
- [Nationell handlingsplan för minskat matsvinn i Sverige \(livsmedelsverket.se\)](https://livsmedelsverket.se)

Utredningarnas stora fokus på drivmedel är relevant även ur ett livsmedelsperspektiv. Men det saknas resonemang om markkonkurrens, det vill säga behovet av att vara aktsam med livsmedelsproducerande mark. Den behövs för vår egen försörjning idag men kan bli ännu viktigare i händelse av kris, krig och klimatförändringar.

Synpunkter på förslagen

Livsmedelsverket ser positivt på förslaget om en nationell strategi för en hållbar, konkurrenskraftig och växande bioekonomi och syftet med densamma.

Delning av data om biobaserade restströmmar

Livsmedelsverket tror på tanken om ett digitalt ekosystem för att förenkla för företag, möjliggöra ett datadrivet arbetssätt och främja innovation inom hela livsmedelssektorn men vi ser följande risker:

- Om marknadsplatsen tas fram som ytterligare ett rapporteringsstuprör är det risk för att det lägger en tyngre administrativ börda på livsmedelsföretagare i Sverige.
- Risk att information som rapporteras i andra kanaler (ex. matsvinn eller information om verksamhet) även behöver rapporteras till denna marknadsplats manuellt.

Om en marknadsplats (databas eller annan modell för delning av data) tas fram, kan det vara en god idé att linjera den med redan befintlig rapportering kring restavfall (ex

2024-08-28

Dnr 2024/02136

Saknr 1.1.3

matsvinn) som redan sker i andra kanaler, och att erbjuda detta som ett mer harmoniserat dataflöde. Det är också viktigt med en gemensam informationsarkitektur som möjliggör återanvändning av information som livsmedelsföretagare redan rapporterar till andra myndigheter istället för att samla in samma uppgifter igen.

Förslaget till förordning om ändring i förordning (2015:517) om stöd till lokala klimatinvesteringar

Livsmedelsverkets stödjer formuleringar och förslagen på författningsförändringar i avsnitt 12.2 det vill säga att utveckla klimatklivet för att också bidra till en stärkt försörjningsförmåga.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Annica Sohlström. I den slutliga handläggningen medverkade enhetschef Susanne Norén, rådgivare Karin Fritz, statsinspektör Katarina Bäcklund Stålenheim, verksamhetsutvecklare Martin Samuelsson, miljöstrateg Anna-Karin Johansson samt föredragande Anna-Karin Quetel, hållbarhetsstrateg.

Annica Sohlström

Anna-Karin Quetel